

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO PEDAGOGINIŲ IR MOKSLO DARBUOTOJŲ ETIKOS KODEKSAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klaipėdos universiteto pedagoginiai ir mokslo darbuotojai suvokdami savo misijos reikšmingumą ir pareigą dirbti visuomenės išsimokslinimo bei mokslo plėtros labui, gerbdami Žmogaus teisių deklaracijos bei Didžiosios Europos universitetų chartijos nuostatas, laikydamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų bei Klaipėdos universiteto statuto, skelbia šį ETIKOS KODEKSĄ.

2. Šiame dokumente įvardijami pedagoginių ir mokslo darbuotojų etikos kodekso tikslai, pagrindinės akademinės etikos normos ir etikos kodekso priėmimo bei įgyvendinimo nuostatos.

3. Pedagoginių ir mokslo darbuotojų etikos kodeksas įtvirtina pagrindines etiško dalykinio (akademinio) elgesio nuostatas, kurių tiesiogiai nereglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai, darbo sutartys bei aukštosios mokyklos vidaus tvarkos dokumentai.

II. PEDAGOGINIŲ IR MOKSLO DARBUOTOJŲ ETIKOS KODEKSO TIKSLAI

4. Pedagoginių ir mokslo darbuotojų etikos kodekso tikslai:

4.1. įtvirtinti pagrindinius akademinės veiklos vertybinius principus: tiesos siekimą ir akademinę laisvę bei atsakingą naudojimąsi ja;

4.2. kurti demokratišką, pasitikėjimą bei kūrybingumą skatinančią atmosferą Universitete;

4.3. sutelkti Universiteto pedagoginius ir mokslo darbuotojus bei studentus pripažinti, palaikyti ir puoselėti svarbiausias akademinės srities vertybes: teisingumą, sąžiningumą, pagarbą žmogui, toleranciją, profesinę, mokslinę bei pilietinę atsakomybę;

4.4. skatinti Universiteto bendruomenės etinį aspektą laikyti svarbia bet kokio klausimo sprendimo dalimi;

4.5. nubrėžti tolerancijos ribas: reglamentuoti akademinės etikos požiūriu vengtiną elgesį;

4.6. padėti Universiteto bendruomenei vertinti ir spręsti konkrečias akademinio gyvenimo situacijas, kuriose iškyla etinio pobūdžio klausimai.

III. BENDROSIOS AKADEMINĖS ETIKOS NORMOS

5. Akademinė laisvė reiškia Universiteto bendruomenės narių teisę atvirai dėstyti savo požiūrį tiriamojoje, mokymo bei administracinėje veikloje, necenzūrojamai išreikšti kritines idėjas. Atsakingas naudojimas šia teise reikalauja, kad dėstytojai tokią pat teisę pripažintų ir kitiems bendruomenės nariams, palaikytų kritinio mąstymo tradiciją bei atviro svarstymo atmosferą aukštojoje mokykloje.

Atsakingam naudojimuisi akademinė laisve prieštarauja:

5.1. nepakantumas kitokiai studentų ar kolegų nuomonei bei argumentuotai kritikai;

5.2. pedagoginio bei mokslo darbuotojo teisės išsakyti ir ginti savo nuomonę priimant sprendimus, reikšmingus Universiteto bendruomenei, jos padaliniams ar pačiam asmeniškai, ignoravimas arba sąmoningas ribojimas;

5.3. teisės atsakyti į kritiką ar kaltinimus ignoravimas arba sąmoningas ribojimas;

5.4. dalyvavimas moksliniuose tyrimuose ar bandymuose, žinomai susijusiuose su žala žmogui, gamtai, visuomenei ar kultūrai.

6. Priklausymas Universiteto bendruomenei įpareigoja paisyti bendrųjų Universiteto interesų ir pagal galimybes prisidėti prie jos keliamų studijų ir mokslinių tyrimų tikslų įgyvendinimo. Todėl etiniu požiūriu pedagoginis ir mokslo darbuotojas privalo:

6.1. laikytis Universiteto studijų ir mokslinių tyrimų strategijos, o konstruktyvią kritiką išsakyti visų pirma savo Universiteto bendruomenei;

6.2. aktyviai palaikyti akademinio sąžiningumo standartus mokymo ir mokslo veikloje;

6.3. priiimti dalį atsakomybės už sklandų savos padalinio darbą;

6.4. inicijuodamas ir (ar) vykdydamas projektus, siejamus su Universiteto vardu, siekti, kad jų rezultatai tarnautų bendriems Universiteto interesams;

6.5. netoleruoti atvejų, kurie gali būti susiję su korupcija, sukčiavimu ar mėginimu daryti neteisėtą poveikį Universiteto bendruomenės nariui;

6.6. nesinaudoti balsavimo teise, kai Universiteto savivaldos institucijose sprendžiamas finansavimo, nuobaudos ar paskatinimo klausimas, liečiantis šeimos narį ar verslo partnerį;

6.7. nenaudoti Universiteto vardo ir darbo jame politinei, religinei veiklai bei savigyrai.

7. Universiteto bendruomenės narių santykiai grindžiami pagarbos, geranoriškumo, nešališkumo ir nediskriminavimo principais.

Akademinę etiką pažeidžia:

7.1. studentų ar kolegų diskriminavimas kalba, veiksmais ar akademinio vertinimu dėl amžiaus, lyties ar lytinės orientacijos, negalios, išvaizdos, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų, taip pat tokio diskriminavimo toleravimas;

7.2. studentų ar kolegų diskriminavimas arba protegavimas dėl dalyvavimo politinėje, visuomeninėje, kultūrinėje ar sportinėje veikloje;

7.3. priekabiavimas prie studentų ar kolegų – kai dėl amžiaus, lyties ar lytinės orientacijos, negalios, išvaizdos, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka, taip pat kai toleruojamas žmogaus teises pažeidžiantis ir orumą žeminantis elgesys;

7.4. studento ar kolegės žeminimas naudojantis savo, kaip dėstytojo arba administratoriaus viršenybe.

8. Dėstytojų tarpusavio santykiai grindžiami kolegialumo bei akademinio solidarumo principais, orientuojami į studijų bei mokslinių tyrimų kokybės ir kūrybinės atmosferos užtikrinimą. Akademinę etiką pažeidžia:

8.1. kai profesinė konkurencija tarp kolegų įgyja nesąžiningas formas, dalyvaujama neteisėtuose, negarbinguose sandoriuose, nuslepia visiems dėstytojams skirta informacija, eskaluojami smulkmeniškai konfliktai bei intrigos;

8.2. kai dėstytojas studentų akivaizdoje nepagarbiai atsiliepia apie nedalyvaujančio kolegos pedagoginius gebėjimus, skaitomo kurso pobūdį, teorines pažiūras, eksperimentinius duomenis, asmenines savybes;

8.3. kai rekomenduojant suteikti mokslo laipsnį, pedagoginį vardą, apdovanojimą ar kolegos veiklos pripažinimą kitokiomis formomis, remiamasi asmeniniu ar politiniu santykiu, o ne dalykišku pateikto darbo vertinimu bei profesinėmis pretendento savybėmis;

8.4. kai daromas spaudimas kolegai ar studentui, siekiant nepelnyto įvertinimo arba norint nuslėpti nesąžiningus akademinis veiksmus;

8.5. kai išviešinama ar viešai aptarinėjama konfidenciali informacija apie kolegas ar pavaldinius (darbo užmokestis, karjeros ketinimai, asmeniniai reikalai ir pan.);

8.6. kai Universiteto pedagoginio ar mokslo darbuotojo vardas žeminamas, sistemingai pažeidžiant akademinę drausmę.

9. Universiteto mokslinės bazės, medžiaginių ir finansinių išteklių naudojimas turi būti tausojantis, atsakingas ir skirtas Universiteto, kaip institucijos, prisiimtų įsipareigojimų vykdymui.

Šią nuostatą pažeidžia:

9.1. materialinių bei finansinių Universiteto išteklių naudojimas politinei veiklai, privačiam verslui ar asmeninių poreikių tenkinimui;

9.2. piktnaudžiavimas Universiteto ištekliais vykdant projektus;

9.3. Universiteto nuosavybės niokojimas – dėl piktavališkumo arba dėl aplaidumo.

10. Akademinė etika pažeidžiama ir tais atvejais, kai pedagoginio ar mokslo darbuotojas žemina Universiteto bendruomenės nario vardą nevalyvumu ir nemandagumu ar net girtavimu bei narkomanija ir kitais visuomenei nepriimtinais, žalingais įpročiais.

IV. PEDAGOGINĖS VEIKLOS ETIKA

11. Dėstytojo santykis su studentais grindžiamas akademinio bendradarbiavimo ir skaidrumo principais. Susisaistymas neakademinio pobūdžio įsipareigojimais gali sukelti interesų konfliktą, todėl dviprasmiški santykiai su studentais vengtini.

Akademinei etikai prieštarauja:

11.1. siekimas užmegzti seksualinius ar intymius santykius su studentu, su kuriuo sieja dėstomas kursas, vadovavimas tiriamajam darbui ar kitaip pasireiškiantis tiesioginis akademinis santykis;

11.2. dėstytojo vaidmens prisiėmimas šeimos nario, artimo draugo, verslo partnerio atžvilgiu (egzaminavimas, vadovavimas rašto darbams ir pan.) tais atvejais, kai esama galimybės išvengti tokio vaidmens;

11.3. tiesioginių ir netiesioginių dovanų, neakademinio pobūdžio paslaugų arba akademinio pobūdžio paslaugų, tiesiogiai nesusijusių su studijuojamais kursais, reikalavimas arba priėmimas iš studentų.

12. Studento žinių bei įgūdžių vertinimas turi būti teisingas, sąžiningas, suderintas su dėstomo kurso tikslais:

12.1. dėstytojas privalo principingai reaguoti į studentų nesąžiningumo atvejus, tokius kaip plagijavimas, nusirašinėjimas, duomenų falsifikavimas, egzaminų ar įskaitų rezultatų klastojimas, naudojimas pašaline pagalba egzaminu ar įskaitos metu, svetimo rašto darbo pateikimas kaip savo, uždarbiavimas rašant rašto darbus kitiems studentams, vieno kurso rašto darbo pateikimas atsiskaitant už kitą kursą ir pan.;

12.2. dėstytojas privalo minimizuoti galimybes pasireikšti studentų akademiniam nesąžiningumui atsiskaitymų metu;

12.3. negalima primygtinai reikalauti asmeninio pobūdžio informacijos iš studento grupinėse diskusijose, tuo labiau – sieti tokio pobūdžio informacijos pateikimą su žinių įvertinimu;

12.4. atsiskaitymas už kursą negali būti siejamas su studentų dalyvavimu (nedalyvavimu) dėstytojui priimtinoje (nepriimtinoje) politinėje ar visuomeninėje veikloje.

13. Pasitikėjimo atmosferai kenkia konfidencialios informacijos apie studentą paviešinimas. Informacijos konfidencialumo principas reikalauja:

13.1. nesant specialaus pagrindo (studento sutikimo, teisinio pagrindo, naudos studentui arba numatomos žalos kitiems), neatskleisti informacijos tretiesiems asmenims apie studento akademinis įvertinimus ar nuobaudas;

13.2. neaptarinėti studento akademinis nesėkmių su kitais dėstytojais, išskyrus tuos atvejus, kai vertinamos studentų apeliacijos, išsamiai aptariami egzaminų, įskaitų ar baigiamųjų darbų rezultatai ir kiti akademiniai klausimai, kurių objektyvus sprendimas akivaizdžiai pateisina minėtų nesėkmių aptarimą;

13.3. nenaudoti privataus pobūdžio informacijos apie studentą be jo sutikimo, kaip mokymo ar tyrimo medžiagos;

13.4. užtikrinti, kad pastabos ir komentarai apie studento rašto darbą, nepateiktą viešam gynimui, nebūtų prieinami tretiesiems asmenims.

V. MOKSLINĖS TIRIAMOSIOS VEIKLOS ETIKA

14. Mokslinė veikla turi būti grindžiama sąžiningo tyrimo ir tiesos siekimo idealais.

Tokią nuostatą pažeidžia:

- 14.1. empirinio tyrimo duomenų padirbinėjimas arba manipuliavimas jais;
- 14.2. sąmoningas gautų duomenų, prieštaraujančių tyrimo hipotezei, nutylėjimas;
- 14.3. sąmoningai klaidinantis informacijos apie empirinio tyrimo metodiką pateikimas;
- 14.4. empirinio tyrimo duomenų, kompiuterinių programų, empirinės medžiagos pavyzdžių, rankraščio vagystė arba sąmoningas sugadinimas;
- 14.5. plagijavimas, t.y. svetimo teksto, idėjos arba išradimo pateikimas kaip savo;
- 14.6. nepamatuotas bendraautorystės primetimas jaunesniems kolegoms ar pavaldiniams;
- 14.7. mokslinei veiklai talkinusių žmonių arba organizacijų įnašo neigimas arba nutylėjimas;
- 14.8. nekorektiškas, tendencingas kolegos darbo kritikavimas ir sąmoningas menkinimas dėl asmeninės antipatijos, konkurencijos, politinių ar kitokių su vertinamo mokslinio darbo profesionalumu nesusijusių motyvų.

VI. PEDAGOGINIŲ IR MOKSLO DARBUOTOJŲ ETIKOS KODEKSO PRIĖMIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

15. Pedagoginių ir mokslo darbuotojų etikos kodeksas priimamas po viešo jo projekto svarstymo Senato nutarimu.

16. Priimtas Pedagoginių ir mokslo darbuotojų etikos kodeksas paskelbiamas viešai, o esant galimybėms – įteikiamas asmeniškai kiekvienam aukštosios mokyklos bendruomenės nariui.

17. Geriausia būtų, jeigu paaiškėjus, kad dėstytojas ar mokslo darbuotojas grubiai ir reguliariai pažeidžia Dėstytojų ir mokslo darbuotojų etikos kodeksą, pats priimtų sprendimą apie pasitraukimą iš Universiteto bendruomenės.

18. Pedagoginių ir mokslo darbuotojų etikos kodekso vykdymo priežiūrą atlieka Senato patvirtinta Akademinės etikos komitetas. Akademinės etikos komitetą sudaro 9 nariai. Komiteto narių kandidatūras siūlo fakultetų, studijų ir mokslo institutų tarybos. Komiteto sprendimai dėl akademinės etikos pažeidimų priimami kolegialiai. Svarstant su studijomis ir studentais susijusius klausimus gali dalyvauti Studentų sąjungos Tarybos patvirtintas atstovas.

19. Sankcijos už akademinės etikos pažeidimus – moralinio poveikio priemonės. Akademinės etikos komiteto nutarimai yra rekomendacinio pobūdžio priimant sprendimą dėl darbo sutarties pratęsimo, dėl darbuotojo skyrimo į aukštesnes pareigas, atestuojant aukštesnei kvalifikacinei kategorijai gauti ir vidinės atestacijos metu. Rektorius, remdamasis akademinės etikos komiteto nutarimais, gali taikyti administracinio poveikio priemones (pvz. pastaba, įspėjimas, įvertinimo paviešėjimas ir pan.).

20. Kadangi etikos kodeksas negali numatyti visų nepagarbos pripažintoms akademinėms vertybėms atvejų, todėl Akademinės etikos komitetas, spręsdamas konkrečius pareiškimus dėl etiškai nederamo elgesio, Dėstytojų ir mokslo darbuotojų etikos kodekso nenumatytais atvejais turi spręsti, ar konkretus poelgis nesuderinamas su Dėstytojų ir mokslo darbuotojų etikos kodekso subjektų pripažintomis pamatinėmis akademinės etikos vertybėmis, ar gali būti toleruojamas.

21. Dėstytojų ir mokslo darbuotojų etikos kodeksas neturėtų stabdyti etinių diskusijų, priešingai, priimtas kaip bendruomenės sutarimas dėl tam tikrų vertybinių elgesio nuostatų, jis turėtų palaikyti etinį rūpestį ir skatinti svarstyti, diskutuoti etinius klausimus ir tai, kaip jie turėtų būti sprendžiami.